

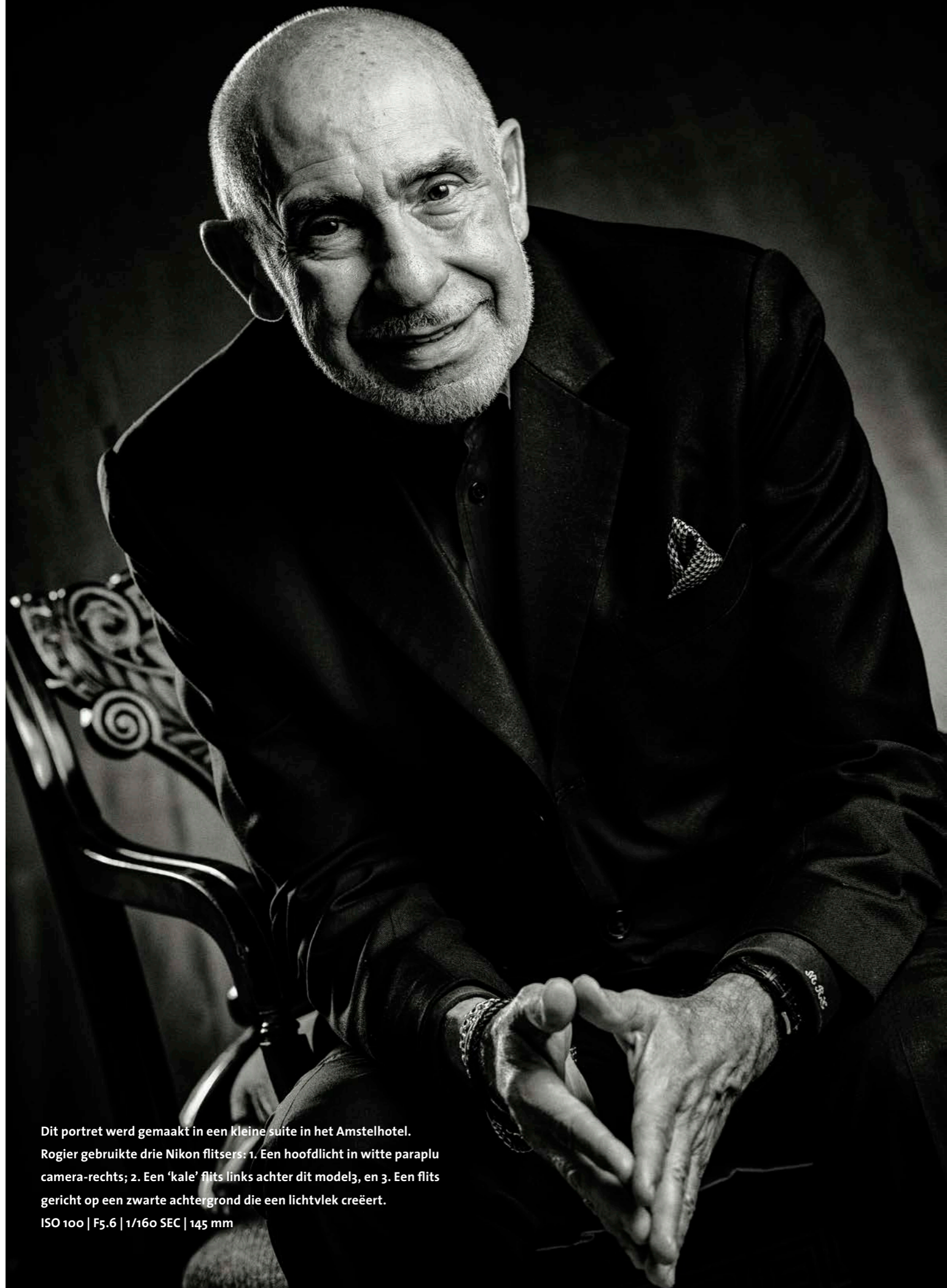
Tekst | Beeld | Rogier Bos

Flitsen als een pro

Licht maakt of breekt de foto. Er zijn foto's van schitterende landschappen, gemaakt met verschrikkelijk licht. Resultaat? Verschrikkelijke foto. Er zijn foto's van saaie horizons van de zee die overgaat in de hemel. Er is geen detail in te bekennen. Maar het licht is mooi, en dus is de foto mooi.

Deze shoot over duurzaamheid verscheen in een landelijke omroepgids. Rogier gebruikte een grote Elinchrom flitslamp als hoofdlicht, en drie SB-910's voor accent. ISO 200 | F4 | 1/80 SEC | 155 mm

Dit portret werd gemaakt in een kleine suite in het Amstelhotel. Rogier gebruikte drie Nikon flitsers: 1. Een hoofdlicht in witte paraplu camera-rechts; 2. Een 'kale' flits links achter dit model, en 3. Een flits gericht op een zwarte achtergrond die een lichtvlek creëert. ISO 100 | F5.6 | 1/160 SEC | 145 mm

Zonder licht is een foto niks - echt niks, want het beeld blijft zwart. Maar voeg licht toe – stukje bij beetje, gecontroleerd en vanuit de juiste richting – en het beeld begint te leven! De kunst van fotografie is dus om het licht 'te leren zien' en waar nodig, te leren maken.

Bestaand licht en flitslicht

Als fotograaf hebben we keuze uit twee soorten licht. Er is het licht dat al in de situatie is (we noemen dit bestaand licht) - en er is het licht dat we zelf creëren om de foto te maken. Dat laatste kan door middel van een reflector, maar veel vaker gebruiken we daarvoor de flits. In mijn werk als commerciële fotograaf kies ik per situatie welke soort licht ik wil gebruiken. Ik maak het meest gebruik van mijn D4, en die kan tot in zeer donkere situaties nog hele mooie foto's met alleen

bestaand licht maken, zonder dat ruis een serieus probleem wordt. ISO 1600 of zelfs 3200 is geen probleem. Maar toch: de kleur wordt wel wat minder, je krijgt sneller kleurzwemen, de scherpte neemt iets af door de toegenomen ruis. Ik kies er daarom al snel voor om het bestaande licht toch aan te vullen met wat flitslicht. Wat daarbij belangrijk voor me is, is dat het resultaat natuurlijk blijft ogen.

Vandaar de titel van dit artikel: haal de flits van de camera! De standaard manier waarop je de flits kan gebruiken, is ook de meest vreselijke optie! Nu heeft de D4 niet eens een flits aan boord, maar mijn andere twee camera's, de D800 en de D610, hebben hem wel. Mijn allereerste advies is: gebruik die flits nooit. Ten minste, niet als flits. Hoe je hem wel kunt gebruiken leer ik zo uit.

Rogier begon met fotograferen op zijn 18°. Deze hobby werd zijn beroep in 2007 toen hij begon met Studio Rogier Bos. Als commercieel fotograaf werkt hij voornamelijk voor grote bedrijven en de overheid. Hij fotografeert veel evenementen en portretten, maar doet ook aan product- en architectuurfotografie. Hij heeft een grote studio in het centrum van Rotterdam, maar fotografeert meestal op locatie. Zijn zakelijke werk zie je op www.rogierbos.com en zijn particuliere werk op www.rogierbos.nl. Ook kun je bij Rogier workshops volgen. In de workshop 'Leer flitsen als een professional!' leer je in één dag alles over je flitser, en wanneer je wat gebruikt. In zijn studio speel je met bestaand licht en met flitslicht, met reportage- en met studio-flitsers. Je leert alles over hoe licht werkt en hoe jij de volgende stap kan maken in je fotografie. Kijk op www.rogierbos.com/workshops voor meer informatie.

De eerste volgende stap die de meeste fotografen maken is de aanschaf van een reportage-flitser. Nikon's topmodel is de SB-910 en dit is een technisch wonderdje (ik heb er een paar), maar ook de SB-800 functioneert uitstekend. Beide prima flitsers, maar mijn advies is, zet hem niet op je camera. Ten minste, niet als flits.

Waar komt het licht vandaan?

Hier is het belangrijkste principe dat ik je kan meegeven. Toen ik dit eenmaal begon te begrijpen ging er een wereld voor me open: in het normale leven, komt licht nooit uit dezelfde richting als waaruit je kijkt. Maar zet de flits op de camera, richt lens en flits op de persoon voor je – en het licht komt uit precies dezelfde richting als waaruit je kijkt.

Stel dat we op dit moment samen in één ruimte waren en ik zou naar jou kijken. Dan zou het licht van de zijkant komen, of van achter of van boven. Maar het zou niet komen vanuit het punt waar ik stond, want... daar stond ik. Daar staat dus geen lamp. Of we zouden buiten staan, en de zon zou over mijn schouder heen op jou schijnen. Dan nog zou het licht niet uit hetzelfde punt komen als vanwaar ik keek. En toch is dat precies wat je doet als je de flits gebruikt bovenop de camera.

Het resultaat? Schaduwen verdwijnen uit het gezicht. Schaduwen zijn het tegenovergestelde van licht, en die horen dus in het beeld. Schaduwen geven een gevoel van diepte. Haal de schaduw weg en het beeld wordt plat. Er zijn nog meer problemen: de schaduwen op de achtergrond

zijn hard en de huid begint te glimmen met zogenaamde 'hot-spots', plekken waar de huid gewoon wit en structureloos is geworden. Natuurlijk kun je juist expres zo flitsen. In willekeurige modebladen kom je dit tegen: het is een effect dat zo lelijk is dat het weer mooi wordt, vooral als een ringflits wordt gebruikt. Maar over het algemeen geldt: direct flitsen levert het lelijkste resultaat op!

Hoe je de reportageflitser wel kan gebruiken

Dat ik de reportage-flitser nooit gebruik om direct op de persoon te richten wil niet zeggen dat ik het een onding vind. In tegendeel; de Nikon reportageflitsers zijn, in één woord, geweldig. Maar je moet wel weten hoe je ze moet gebruiken. Hier volgen een aantal strategieën. Elk van deze benaderingen gebruik ik met grote regelmaat.

Het plafond

Allereerst, flits via het plafond. In de meeste ruimtes is het plafond de ideale reflector. Zowel de SB-800 als de SB-910 hebben een kantelbare kop, en die kun je uitstekend op het plafond richten. Dat licht komt mooi egaal terug, en daarmee wordt je onderwerp prima verlicht. Omdat het plafond een hele grote reflector is zijn de schaduwen relatief 'zacht' (dat wil zeggen: de overgang van licht naar donker is geleidelijk). Je kunt gewoon TTL blijven flitsen.

En wat als het plafond niet wit is? Dat kan vaak met een kleurenflitser makkelijk gecompenseerd worden. Niet zo lang

geleden moest ik een feestje fotograferen in een club met een zwart plafond. Het was donker, en mijn eerste reactie was: dat kan ik dus niet gebruiken. Maar wat bleek? Dat licht kwam uitstekend terug. Mijn flitser moest alleen veel harder werken. Gelukkig had ik genoeg batterijen bij me – en ik sta altijd verbaasd hoeveel flitsen ik haal uit een setje volle penlights in de Nikon reportage-flitsers.

CLS

De echte kracht van de Nikon camera's en reportageflitsers zit hem in het CLS, oftewel Creative Light System. Het verbaast me altijd hoeveel mensen niks weten van dit systeem. Daarmee blijft de echte kracht van je Nikonflitser onbenut! Laat ik proberen het je uit te leggen.

Aan de zijkant van de SB-800 en SB910 zit een oogje. Daarmee kunnen de flitsers 'zien'; ze nemen flitsen waar, en reageren daarop. In Nikon camera's met een onboard flitser (Zo'n klein flitsertje bovenop dat meestal ingeklapt is, maar wat uitgeklaapt kan worden), zit het CLS systeem ook. Je kunt daarmee een flits geven naar het oogje van de SB800/910, die vervolgens afgaan. Je camera wordt daarmee zelf niet een flitser, maar de 'Commander' voor de flitsers elders. Het mooie van dit systeem is:

1. De flits uit de camera is een 'voorflits', en die speelt dus geen rol in het beeld dat je maakt.
2. De flitser die je aanstuurt staat links of rechts van je. Die maakt dus 'zijlicht' – licht dat van de zijkant komt. Dat scheidt dus schaduwen.

Geloof het of niet, maar deze mooie dames werden belicht met een SB-800 op de camera, met de flitskop gericht op een volkomen zwart plafond, 1,5 meter boven ons hoofd. De sfeer van het feest blijft volkomen behouden, op hun gezichten zijn mooie, zachte schaduwen zichtbaar.

ISO 2000 | F4 | 1/15 SEC | 105 mm

Dame werd belicht met twee flitsers, ook weer in Hollywood opstelling: 1 SB-910 in paraplu camera-links, de ander met een kleine softbox van achteren. ISO 1250 | F2.8 | 1/50 SEC | 22 mm

5 Tips voor je reportageflitser

Rogier heeft 4 belangrijke tips om meer uit je reportage-flitser te halen.

1. Leer het plafond te gebruiken als reflector
1. Gebruik een kleurenfilter om de lichtkleur van je reportageflitser aan te passen aan kunstlicht
3. Leer de zoom-functie van je reportageflitser te gebruiken
4. Leer het CLS (Creative Light System) van de camera en flitser te gebruiken.

Een voorbeeld van het mengen van studiolicht met Nikon SB-910's. De lampen werden van boven verlicht met een langwerpige Elinchrom lamp (1,30 meter lang), maar van de achterkant flitsten twee Nikon flitsers mee. Hun licht komt door de vazen heen en geeft de kleur.
ISO 100 | F7.1 | 1/200 SEC | 155 mm

3. Je kunt vanaf de camera de flits die je aanstuurt TTL laten flitsen – maar je kunt ook die flitser volledig manueel aansturen!

4. Sterker nog: je kunt met CLS een oneindig aantal flitsers aansturen (zolang ze jouw camera maar kunnen 'zien'), en dat onderverdeeld in drie groepen, die je elk met een aparte kracht kan instellen. Nikon reportageflitsers zijn over een

bereik van 6 stops in te stellen. Dit levert gigantisch veel mogelijkheden op!

Maar er is meer: de reportageflitsers zijn zelf ook allemaal in te stellen als 'Commander'. Dat betekent dat ik de SB910 op mijn camera kan zetten en mijn andere flitser op 20 meter afstand. Vervolgens zoom ik de flitser op mijn camera in tot 200mm en richt hem op de andere flitser. Zolang

het oogje van die flitser maar gericht is naar mijn camera, kan ik die flitser op afstand helemaal aansturen. Echt super!

Pocketwizards en andere triggers

Daarmee komt wel een probleem om de hoek kijken, want in de buitenlucht verdwijnt die voorflits vaak te snel om nog gezien te worden door de flitser. Ook als ik een softbox of paraplu gebruik is de flitser vaak niet meer in staat de camera te zien. Ik heb dan een andere strategie nodig. Ik gebruik daarvoor pocketwizards. Dat zijn radiografische triggers. Ik zet een zender op mijn camera en een ontvanger op mijn flitsers, en vervolgens kan ik mijn flitsers over een afstand van 300meter aansturen. Met de nieuwste generatie pocketwizards kan ik zowel TTL flitsen als manueel aansturen. Ik kan vanaf de camera de kracht van elke flitser aansturen, ook weer in drie aparte groepen. Geniaal! Ik

gebruik regelmatig 4 reportageflitsers en dat scheelt een boel heen en weer lopen...

Ik ben dus nogal onder de indruk van de mogelijkheden en het vermogen van de Nikon reportageflitsers. Je kunt er ontzettend veel mee. Maar er zijn momenten dat je tegen hun beperkingen aanloopt. De lampen zijn relatief klein en soms heb je gewoon meer kracht nodig. Ik gebruik dan de flitsers van Elinchrom. Ik heb een Elinchrom Ranger Quadra met een vermogen van 1100 wattseconde – dat is een heleboel! Het mooie is dat deze uitstekend samenspeelt met mijn Nikon reportageflitsers en pocketwizard triggers. Regelmatig gebruik ik een grote softbox of paraplu met de Elinchrom lamp, en plaats ik dan op strategische plekken mijn Nikon reportage flitsers. Met hun zoombare kop en apart instelbare vermogen heb ik dan alle mogelijkheden die ik zou willen! ■

Rogier heeft altijd de Nikon D4 en D800 bij zich. Zijn favoriete lens is de 70-200/f2.8, maar ook de 24-700/f2.8 en 14-24/f2.8 en 17-35/f2.8 gaan altijd mee. Hij heeft een hele batterij aan flitsers, inclusief SB-800 en SB-900. Hij gebruikt de Pocketwizard Flex TT5 en de Mini TT1 en Zone-commander AC3. Hij fotografeert standaard in RAW en de foto's worden bewerkt in Lightroom en dan, indien nodig, in Photoshop CC2014 en diverse plug-ins op een MacPro. In zijn studio maakt Rogier gebruik van Elinchrom-flitsers en een groot scala aan softboxen en reflectoren. Alles kan draadloos worden aangestuurd. Rogier gebruikt ook de Nikon WT-5 en kan dus foto's direct naar zijn laptop of iPad sturen, zodat de opdrachtgever in ene kan meekijken naar het resultaat en kan bijsturen.

Voor deze concept-fashionshoot gebruikte Rogier zijn favoriete lichtopstelling. Twee flitslampen staan hierbij recht tegenover elkaar: hier links een flits in een paraplu en rechts een licht die van achteren een accentlichtje op het model legt.

ISO 640 | F3.2 | 1/60 SEC | 135 mm